

Kleuters in ontwikkeling

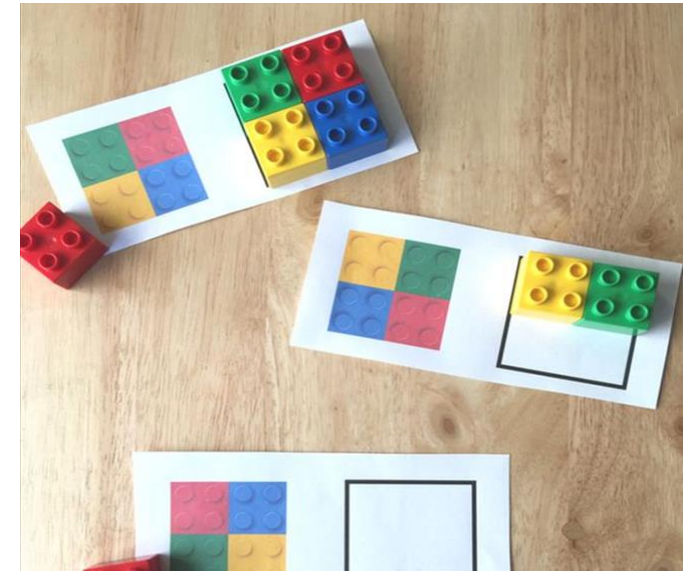
Hoe kan ik mijn kind stimuleren?

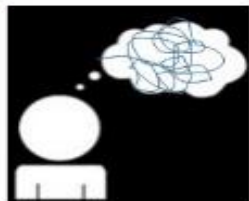
8 december 2022

Welkom

we starten zodra iedereen een plaatsje heeft 😊

Laat je microfoon uitstaan!!

Leerkronkels in je hoofd?

Leren en studeren

Als kiezen moeilijk is...

Onderwijsloopbaan

**Gezondheid en lichamelijke
ontwikkeling**

Samen werken aan
een gezonde levensstijl!

**Persoonlijk en sociaal
welbevinden**

Je goed in je vel voelen!

Op stap naar schoolrijpheid

- Voor het eerst naar school
  - Is dit kind rijp voor school?
  - Kan dit kind al een aantal uren zonder zijn ouders?
  - Begrijpt het kind dat zijn ouders terugkomen?
  - Is dit kind voldoende taalvaardig om zich uit te drukken?
  - Is het kind overdag zindelijk?
  - Begrijpt het kind korte opdrachten?
  - Begrijpt dit kind andere volwassenen als die iets vertellen of vragen?
-
- Naar het eerste leerjaar
  - Enerzijds gaat het over vaardigheden die je kleuter onder de knie moet hebben om met succes de overstap te maken naar het eerste leerjaar
  - Anderzijds moet de kleuter vooral zelf zeggen en laten voelen dat hij/zij er klaar voor is.
  - De sociale en emotionele ontwikkeling van de kleuter is tevens een heel belangrijk kenmerk bij schoolrijpheid.

Kenmerken van schoolrijpheid

1. De Algemene leeraspecten

- Taalontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Verstandelijke ontwikkeling

2. De Specifieke leeraspecten

- Schrijfmotoriek
- Voorbereidend rekenen
- Ruimtelijk inzicht

3. De Sociale en emotionele leeraspecten

- Zelfredzaamheid
- Sociale ontwikkeling
- Emotionele ontwikkeling

Kenmerken van schoolrijpheid

1. De algemene leeraspecten:

- Taalontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Verstandelijke ontwikkeling

Taalontwikkeling

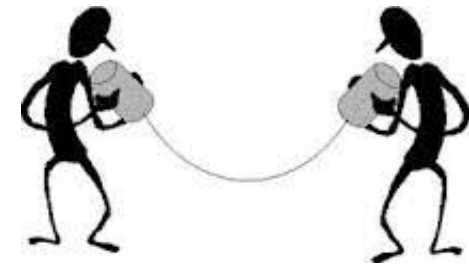
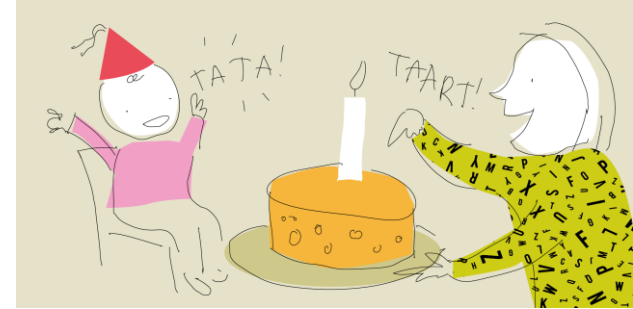
- Taal begrijpen (passieve woordenschat)
- Taal zelf kunnen gebruiken (actieve woordenschat)

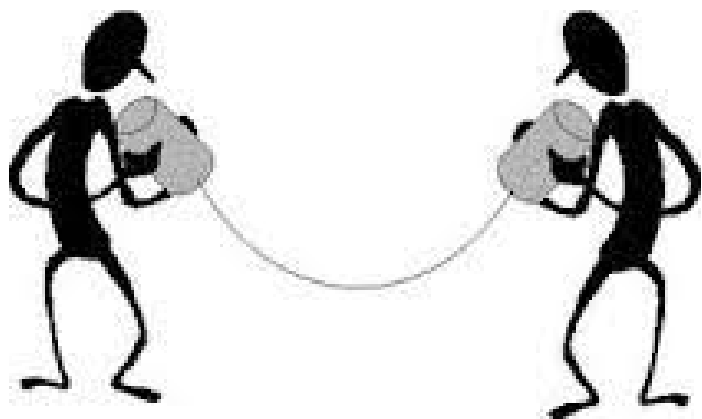
dit veronderstelt:

een goede woordenschat
een goede zinsbouw
een goede uitspraak

TIPS

- Veel praten met onze kleuter – correcte taal gebruiken (AN)
- Voorlezen, liedjes en versjes
- Luisteren naar onze kleuter
- Praten aanmoedigen
- Fouten onopvallend verbeteren
- Opdrachten laten uitvoeren (eenvoudige en samengestelde)
- Taalspelletjes (rijmen, geluiden raden,....)

Digibordspellen voor kleuters

Lijnpuzzel - Alfabet

Lente Linkpuzzel - Letters

Rymen

Doothof - Letters en klanken

Lente Rijjes maken - Letters

Motorische ontwikkeling

- Grove motoriek
  - Kruipen, lopen, springen, fietsen, klimmen,...
- Fijne motoriek
  - Gouden regel: 'Hoe kleiner (jonger) het kind, hoe groter het materiaal'
  - Tekenen ,kleuren, knippen, plakken, rijgen, puzzelen,...
- Oog- handcoördinatie
  - De handen doen wat de ogen zien: gooien en vangen, ...

- **Grove motoriek**
  - Veel laten bewegen: kruipen, rollen, glijden, schommelen, rennen, springen, klimmen, zwaaien, werpen, dansen, fietsen, zwemmen,...
  - Kleutergym, kleuterdans, watergewenning
  - Laten helpen in de tuin en keuken

Motorische ontwikkeling

- Grove motoriek
  - Kruipen, lopen, springen, fietsen, klimmen,...
- Fijne motoriek
  - Gouden regel: 'Hoe kleiner (jonger) het kind, hoe groter het materiaal'
  - Tekenen ,kleuren, knippen, plakken, rijgen, puzzelen,...
- Oog- handcoördinatie
  - De handen doen wat de ogen zien: gooien en vangen, ...

- **Fijne motoriek**

- Zelfstandig aan- en uitkleden
- Knutselen: tekenen, kleuren, knippen, kleven, prikken, boetseren, verven,...

Belangrijk: verschillende materialen aanbieden

- Constructiemateriaal: stapelblokken, duplo, lego, ...
- Rijen, steekparels, puzzelen,...
- Touwspringen

Gouden regel:

'Hoe kleiner (jonger) het kind, hoe groter het materiaal'

Motorische ontwikkeling

- Grove motoriek
  - Kruipen, lopen, springen, fietsen, klimmen,...
- Fijne motoriek
  - Gouden regel: 'Hoe kleiner (jonger) het kind, hoe groter het materiaal'
  - Tekenen ,kleuren, knippen, plakken, rijgen, puzzelen,...
- Oog- handcoördinatie
  - De handen doen wat de ogen zien: gooien en vangen, ...

- Oog-handcoördinatie

- Laat je kind helpen in keuken of tuin
- Laat je kind spelletjes spelen op de computer

Verstandelijke ontwikkeling

= **Het ontwikkelen van verschillende abstracte vaardigheden**

Symboolbewustzijn

Tijdsinzicht

Ruimtelijk inzicht

Rekenvoorwaarden

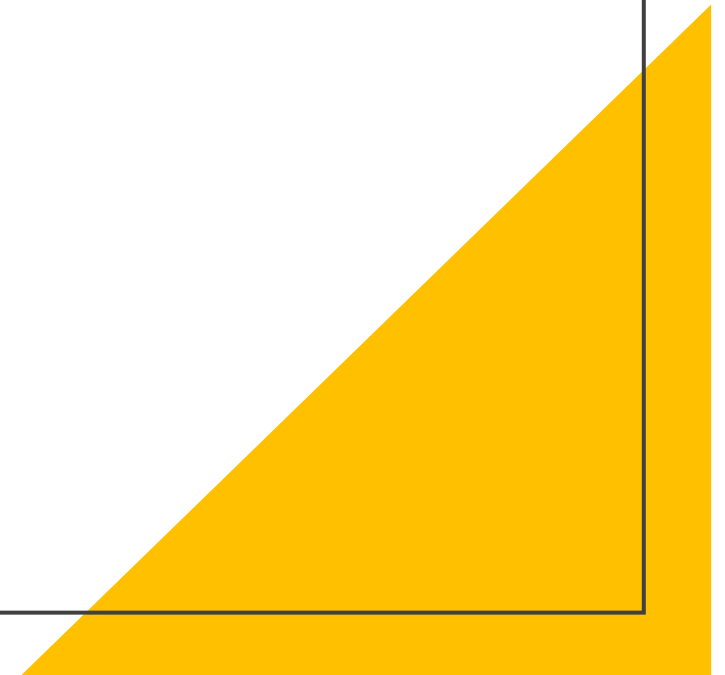
Auditieve en visuele vaardigheden

= **De werkhouding**

Concentratie en volhouding

Planmatig werken

Probleemoplossend werken

- **Symboolbewustzijn**

  - = Een bepaald teken verwijst naar iets anders

- **Tijdsinzicht**

  - = Goed tijdsbesef en inzicht in begrippen als nu, volgende, straks, gisteren...

- **Ruimtelijk inzicht**

  - = Begrippen als boven, onder, links, rechts, voor, achter...

  - = Kunnen puzzelen

  - = Kunnen (na)tekenen van vormen

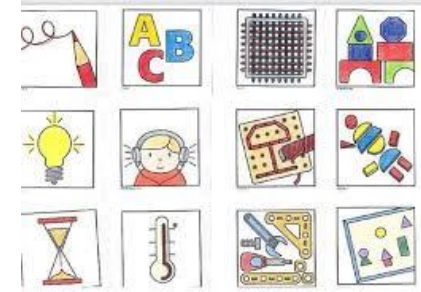
- **Rekenvoorwaarden**

  - = Kunnen tellen maar vooral getalbegrip hebben

  - = Hoeveelheden vergelijken en sorteren

  - = Eén-één relatie

  - = Begrippen als meer/minder, meest/minst, groter dan...

T

I

P

S

- Gezelschapsspelen (gebruik van dobbelsteen)
- Leer hen letten op symbolen in het dagelijkse leven (eigen symbool in de klas, verkeersborden, logo's...)
- Bibbezoek: uitlenen van boeken
- Bied veel prentenboeken aan (zowel symbolen als geschreven taal)
- Laat hen kennismaken met geschreven taal: tijdschriften, kranten, boeken,....
- Getallen- hoeveelheden: borden tellen – hoeveel mensen staan er in de rij voor ons
- Gebruik kalenders
- Kijk samen naar de klok
- Gebruik termen als onder, boven, nu, straks, links, rechts...zelf

TIPS

- **Auditieve vaardigheden**

- = Horen van kleine verschillen

- = Onthouden van dingen die ze horen

- **Visuele vaardigheden**

- = Zien van kleine verschillen

- = Onthouden van dingen die ze zien

kurk

kruk

- **Auditieve vaardigheden**

- Geluiden raden
- Rijmwoorden zoeken
- Geheugenspelletjes, liedjes en versjes,...
- Luisterboeken, verhalen,...
- Taalspelletjes, woorden klappen, ...

vis 	boom
w r v	b w n
haas 	zon
f t h	k z s

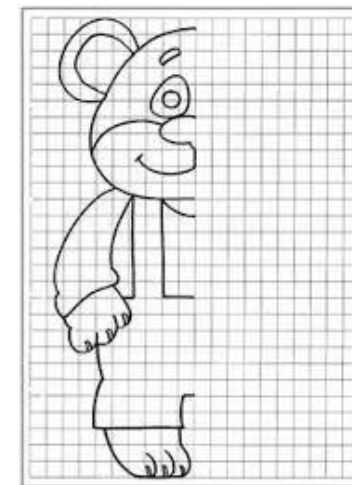
			
wieg	vlieg	kwal	bal
			
vaas	kaas	laars	kaars
			
citroen	schoen	hoed	voet

Woordstukjes herfst

		
o o o o	o o o o	o o o o
		
o o o o	o o o o	o o o o
		
o o o o	o o o o	o o o o
		
o o o o	o o o o	o o o o

- **Visuele vaardigheden**

- Wijzen op details, kijkspellen zoals 'ik zie, ik zie, wat jij niet ziet',...
- 'Zoek de letters van jouw naam', 'zoek alles wat rood is',....
- Tekeningen met ontbrekende delen, zoekboeken,...
- Werkblaadjes: zoek de fout, zoek de verschillen,...
- Geheugenspellen: memory, lotto, smart games...

- **Werkhouding**
  - Concentratie en volhouding
  - Planmatig werken
  - Probleemoplossend denken

- **Werkhouding**

- ✓ Concentratie en volhouding:

- ‘Eerst de puzzel afmaken en dan gaan we iets anders doen’
- Geheugenspelletjes: een zin nazeggen, figuur natekenen, reeks dieren onthouden,...
- Zorg voor een opgeruimde omgeving, orde en structuur helpt bij concentratie

- ✓ Planmatig werken

- Speel gezelschapspelen
- Speel met constructiemateriaal
- Zelf laten nadenken om een activiteit te starten

✓ Probleemoplossend denken

- Je kind zelf stimuleren om een oplossing te vinden
bv. Ik heb honger, ik verveel mij...

→ Geef niet te snel zelf een oplossing, maar stel vragen (Hoe ga je dat aanpakken? Wat kunnen we daaraan doen? Hoe kan je dat oplossen?)

				
Wat moet ik doen?	Hoe ga ik het doen? Wat heb ik nodig? Hoeveel tijd heb ik?	Aan het werk.	Ik kijk mijn werk na. Heb ik het goed gedaan?	Wat moet ik doen als ik klaar ben?

Kenmerken
van
schoolrijpheid

2. De specifieke leeraspecten:

- Schrijfmotoriek
- Voorbereidend rekenen
- Ruimtelijk inzicht

- **Schrijfmotoriek**

- Hulpmiddelen bij schrijven: driehoekige potloden – vingergrip...
- Juiste potloodgreep
- Aandacht voor voorkeurshand

* Zo houd je je potlood goed vast!

1. 2. 3.

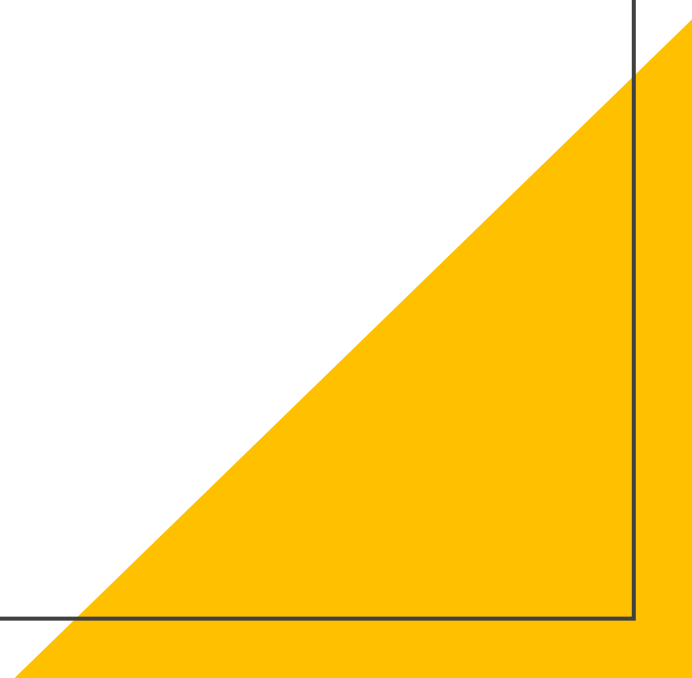

T I P S

- Laat je kind veel tekenen, kleuren, overtrekken, ...
- Een doos met verschillende materialen:
  - wasco, potloden (dik en dun), stiften, balpenner
  - Papier, karton, ribbelkarton, gekleurd papier,....
- Aandacht aan de juiste houding en bewegingen om te schrijven
- Aandacht hebben voor voorkeurshand

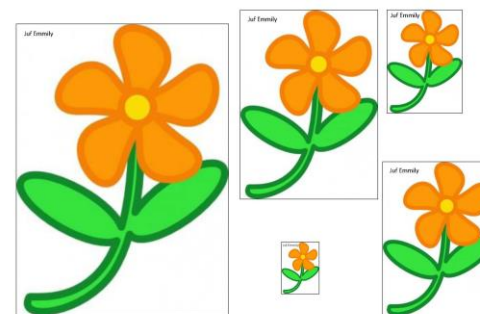

Vorbereidend rekenen

- Van drie hoofdkleuren + groen sorteren en verschil tussen groot en klein
  - Naar tellen tot 5, één-een relatie, hoeveelheden vergelijken en sorteren naar 2- 3 kenmerken
  - Tot begrippen als 'meer/minder', 'meest/minst', 'groter dan/grootst',..., van logische reeksen leggen met vijf elementen en resultaatief tellen tot vijf
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

T I P S

- Leren tellen
- Leren omgaan met hoeveelheden, rekentaal en rekenbegrippen
- Andere activiteiten:
  - bv. Schoenen ordenen van klein naar groot
  - Snoepjes eerlijk verdelen
  - 3 keer springen op 1 been
  - Wie is de grootste van onze familie?
  - ...

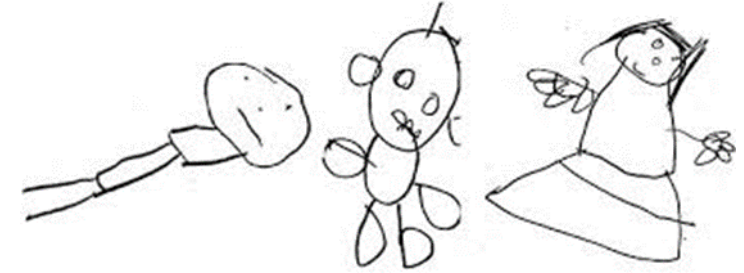

Ruimtelijk inzicht

- Van een eenvoudige inlegpuzzel
- Naar een puzzel van 10- 20 stuks en later 40- 60 stuks maken

Ruimtelijk inzicht

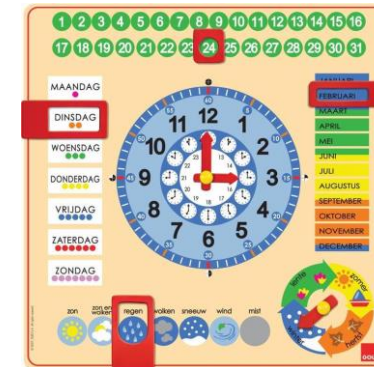

- 2 KK, tekenen van een schuin kruis en vierkant naar situatietekeningen en zelfs driehoeken (3KK)
- Vanaf 2KK komt er ook meer tijdsbesef (begrijpen van begrippen zoals morgen, eerst, later, vroeger,... en terug en vooruitblikken)

TIPS

- Laat je kind puzzelen
- Gebruik zelf begrippen en laat je kind taakjes uitvoeren
- Benoem bij aan- en uitkleden niet alleen de verschillende lichaamsdelen, maar ook waar ze zich bevinden: onder de mond, bovenop je neus, onder aan je voet,....
- Geef opdrachten met ruimtelijke begrippen

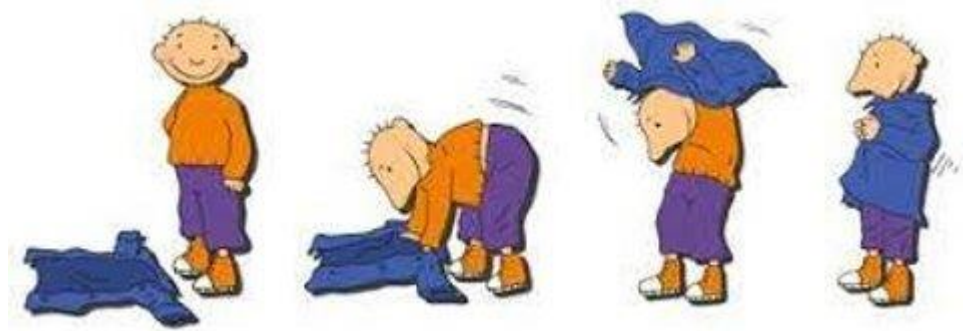

Kenmerken van schoolrijpheid

3. De sociale en emotionele aspecten:

- Zelfredzaamheid
- Sociale ontwikkeling
- Emotionele ontwikkeling

Zelfredzaamheid

- Van rits van eigen jas lostrekken naar eigen jas aan doen en sluiting open en dicht doen
- Van gedeeltelijk aan- en uitkleden naar knoop leggen in schoenveters of touw en zichzelf behelpen – toilet bezoek gaat zelfstandiger en kan zelf neus snuiten
- Kan uiteindelijk zelfstandig taakjes uitvoeren

• **Zelfredzaamheid**

- Geef kinderen zoveel mogelijk oefenkansen door zelf kleren te laten uit doen en aandoen en moedig enorm aan
- Leren nadenken over dingen die nodig zijn om bv te gaan zwemmen ?
- Laat je kind voor eigen spullen zorgen
- Laat je kind nieuwe dingen alleen proberen maar sta bij indien nodig
- Laat je kind zelfstandig taken uitvoeren bv tafel dekken, prullenmand leegmaken,...

Sociale ontwikkeling

1 KK:

- Parallelspel
- speelgoed gebruiken waarvoor het dient
- verschillen kennen tussen gewenst en ongewenst gedrag
- al even beurt kunnen afwachten

Sociale ontwikkeling

2 KK:

- speelt fantasiespel
- Speelt eenvoudige gezelschapsspelen
- associatief spel
- kan een tijdje samen spelen met andere kinderen
- kan materiaal en speelgoed delen
- kan beurt afwachten in groep

Sociale ontwikkeling

3 KK:

- speelt samen met meerdere kinderen
- speelt rollenspel
- kan samenwerken
- is bereid zich aan regels te houden

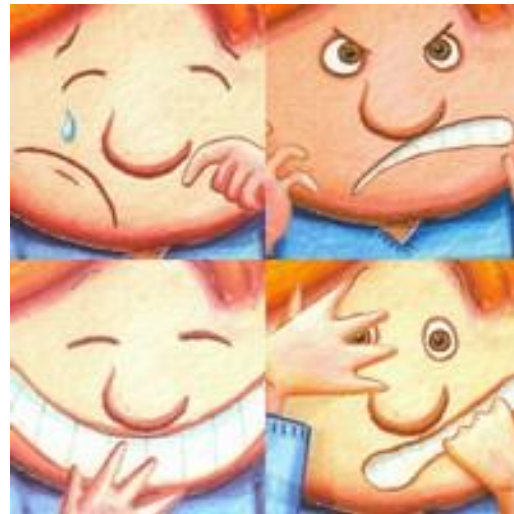
- Sociale ontwikkeling

- Speel gezelschapsspelen (leren verliezen, winnen, wachten,...)
- Stimuleer je kind samen te spelen met anderen
- Laat je kind activiteiten doen buiten het gezin.
- Betrek je kinderen in gesprekken met anderen.
- Leer je kind omgaan met duidelijke afspraken en de gevolgen hiervan.
- Stimuleer je kind om zelf oplossingen te zoeken voor kleine conflicten.

Emotionele ontwikkeling

- 1KK:
  - beleeft en herkent de hoofdgevoelens en kan deze uitdrukken via lichaamstaal
  - Heeft interesse in het klasgebeuren en kan betrokken bezig zijn

Emotionele ontwikkeling

- 2 KK:
  - Komt op voor zichzelf, heeft zelfvertrouwen, kan initiatief nemen,..
  - Heeft interesse in het eigen werk en dat van anderen

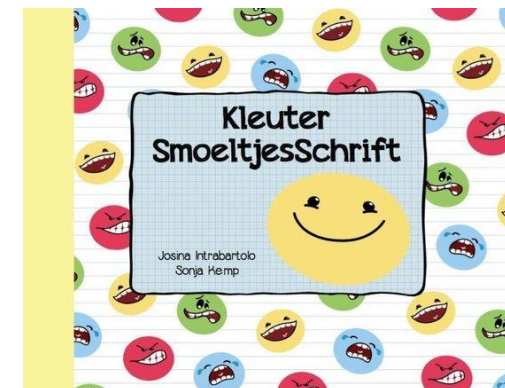

Emotionele ontwikkeling

- 3 KK:
  - Kan over een emotionele situatie nadenken en dit naspelen
  - Kan zich beheersen en rekening houden met anderen
  - Kan aandacht delen
  - Durft zijn mening te uiten, komt op voor zichzelf

- Emotionele ontwikkeling (en zelfvertrouwen)
  - Geef positieve aandacht aan wat je kind al kan
  - Help je kind en moedig aan indien nodig
  - Steun je kind bij zoeken naar eigen mening
  - Leer je kind taken af te werken
  - Oefen emoties en gevoelens zoals verdriet, teleurstelling, boosheid, angst, plezier ....
Door samen te spelen met poppen, knuffels
  - Benoem ook je eigen gevoelens of die van je kind
bv 'ik zie dat je nu wel heel erg boos bent'

Overstap eerste leerjaar!

- Verschillen kleuter- en lager onderwijs:
  - Kleuteronderwijs:
    - “Spelend” ontwikkelen
    - Nadruk op spel en fantasie
    - Nadruk op creativiteit, expressie, ervaren
    - Veel keuzemogelijkheden
  - Lager onderwijs:
    - Men volgt leermethode, handboek
    - Andere werkvormen
    - Nadruk op leren, werken, evalueren
    - Nadruk op “kennen” en “kunnen”

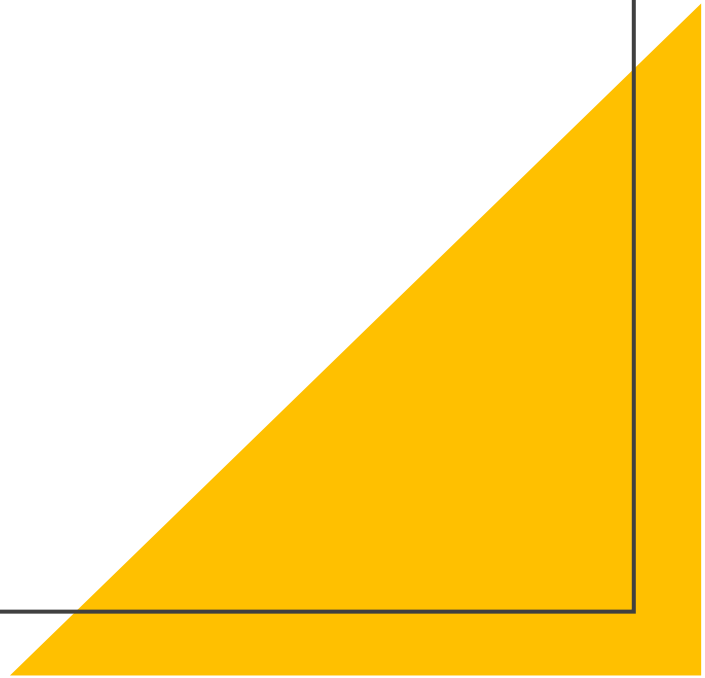

Metafoor om af te sluiten

TOT SLOT:

Geniet van de ontwikkeling van je kind, stimuleer, maar train het niet!!

T I P S

Nuttige tips:

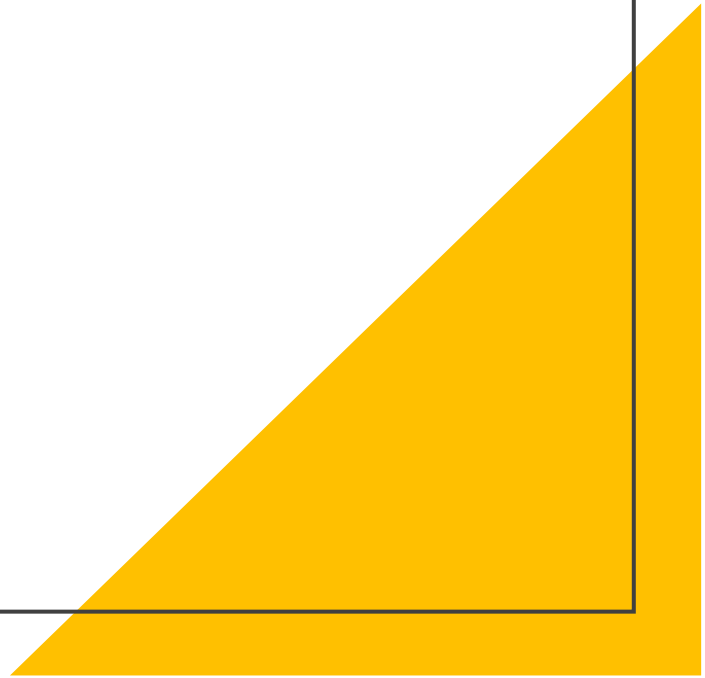
- <https://www.vrijclb.be/vrijclbbrabantoost>
- Groeimee.be
- Goedgezind.be
- Kindengezin.be
- Huis van het kind
- Stan De Opgroeicaravan – initiatief van ckg de Schommel (website en op fb)
- Peuteractiviteitenweb.com
- Computermeester.be
- Leestip: 'Juf, mag ik overvaren' Schoolrijpheid. Als kleuteren voorbij is. Marc Litière - Uitgegeven bij Lannoo
- Klasse.be – filmpjes:

<https://www.klasse.be/132595/hoe-werk-je-aan-rijke-taal-in-de-kleuterklas/>

<https://www.klasse.be/175360/zo-beleven-je-leerlingen-en-hun-ouders-de-overstap/>

Bedankt voor
het luisteren

www.vrijclb.be/vrijclbbrabantoost

